СУЧАСНІ ПСИХОТЕХНОЛОГІЇ

https://doi.org/10.34142/23129387.2026.74.08
УДК 159.9:159.072
ORCID 0000-0003-1560-9516

ПСИХОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ КОМПЛЕКСУ АВТОРСЬКИХ ОПИТУВАЛЬНИКІВ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ У СТРУКТУРІ РЕГУЛЯТИВНИХ SOFT SKILLS

Жанна Богдан
доктор психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології та соціології
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, м. Харків
E-mail: Zhanna.Bogdan@hneu.net

Актуальність дослідження зумовлена зростанням наукового інтересу до феномену гнучких навичок (soft skills) як ключового ресурсу успішної професійної діяльності, адаптивності та конкурентоспроможності особистості в умовах соціально-економічної нестабільності. Попри значну кількість теоретичних підходів, проблема психологічної операціоналізації та надійного емпіричного вимірювання регулятивного компонента soft skills залишається недостатньо розробленою.

Метою дослідження є здійснення психометричного аналізу комплексу авторських опитувальників вольових якостей особистості з метою обґрунтування можливостей їх використання для оцінювання регулятивних soft skills у здобувачів вищої освіти.

Методи дослідження включали теоретичний аналіз і систематизацію наукових джерел, а також емпіричні методи психодіагностики з подальшою математико-статистичною обробкою даних (оцінка внутрішньої узгодженості за коефіцієнтом α Кронбаха, кореляційний аналіз item–total, аналіз описових статистик). Емпіричну вибірку склали 654 здобувачі вищої освіти різних спеціальностей денної форми навчання.

У результаті дослідження підтверджено достатню та високу надійність, внутрішню узгодженість і змістову відповідність авторських опитувальників, спрямованих на діагностику ініціативності, завзятості, наполегливості, рішучості, відповідальності та дисциплінованості.

Висновки. Отримані результати обґрунтовують доцільність розгляду вольових якостей як психологічних індикаторів регулятивного компонента soft skills та підтверджують можливість практичного використання запропонованого інструментарію в психодіагностичних і науково-дослідницьких цілях.

Ключові слова: *soft skills; регулятивні soft skills; вольові якості особистості; психометричний аналіз; саморегуляція; ініціативність; наполегливість; дисциплінованість.*

Psychometric analysis of a set of author's questionnaires on volitional qualities of personality in the structure of regulatory soft skills

Zhanna Bogdan
Dr. of Psychology, Associate Professor,
Head of Department of Psychology and Sociology,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics; Kharkiv
E-mail: Zhanna.Bogdan@hneu.net

The relevance of the study is determined by the growing scientific interest in the phenomenon of soft skills as a key resource for successful professional activity, adaptability, and individual competitiveness under conditions of socio-economic instability. Despite the substantial number of theoretical approaches, the problem of psychological operationalization and reliable empirical measurement of the regulatory component of soft skills remains insufficiently developed.

The aim of the study is to conduct a psychometric analysis of a set of author-developed questionnaires assessing volitional personality traits in order to substantiate their applicability for evaluating regulatory soft skills among higher education students.

Research methods included theoretical analysis and systematization of scientific sources, as well as empirical psychodiagnostic methods followed by mathematical and statistical data processing (assessment of internal consistency using Cronbach's alpha, item–total correlation

analysis, and descriptive statistics analysis). The empirical sample consisted of 654 full-time higher education students from various fields of study.

The results of the study confirmed sufficient and high reliability, internal consistency, and content validity of the author-developed questionnaires aimed at diagnosing initiative, persistence, perseverance, decisiveness, responsibility, and discipline.

Conclusions. The obtained results substantiate the feasibility of considering volitional traits as psychological indicators of the regulatory component of soft skills and confirm the possibility of practical application of the proposed instruments for psychodiagnostic and research purposes.

Keywords: *soft skills; regulatory soft skills; volitional personality traits; psychometric analysis; self-regulation; initiative; perseverance; discipline.*

Вступ. У сучасних психолого-педагогічних і міждисциплінарних дослідженнях феномен гнучких навичок (soft skills) розглядається як один із ключових чинників успішної професійної діяльності, адаптивності та конкурентоспроможності фахівця в умовах динамічних соціально-економічних змін. У наукових джерелах soft skills визначаються як комплекс надпрофесійних умінь і особистісних характеристик, що забезпечують ефективну взаємодію з іншими, здатність до навчання впродовж життя, саморегуляцію поведінки та досягнення професійних цілей (Cinque, 2015; Chaudhari, 2022; Appleby, 2017) .

Попри значну кількість досліджень, присвячених проблемі гнучких навичок, у сучасній науковій літературі відсутнє єдине уявлення щодо їх структури, переліку та психологічного змісту. У різних підходах soft skills розглядаються як сукупність міжособистісних умінь, особистісних якостей, когнітивних і метакогнітивних здібностей або як чинники працевлаштування та кар'єрного зростання (Robles, 2012; Engelberg, 2015; Vasanthakumari, 2019). Таке різноманіття підходів свідчить про складність і багатовимірність

феномену гнучких навичок, але водночас ускладнює їх систематизацію та емпіричне дослідження.

Прагнення до подолання зазначених концептуальних і методичних розбіжностей зумовило розроблення структурної моделі гнучких навичок, у межах якої soft skills розглядаються як багаторівнева система взаємопов'язаних компонентів. У попередніх дослідженнях запропоновано авторську модель soft skills, що передбачає виокремлення регулятивного, комунікативного, соціально-перцептивного та рефлексивного блоків як відносно автономних, але функціонально узгоджених складників психологічної готовності особистості до професійної діяльності (Богдан, 2023; Bogdan, 2025).

У цьому контексті особливої актуальності набуває звернення до регулятивних аспектів soft skills, які забезпечують узгодженість намірів, рішень і дій, а також стійкість поведінки в умовах підвищених вимог та навантажень. Дослідження свідчать, що регулятивні гнучкі навички тісно пов'язані з особистісними ресурсами самоконтролю, самоефективності, емоційної регуляції та вольової сфери особистості (Robles, 2012; Ratka, 2018; Škuškovnika, 2022). У цьому контексті важливо враховувати, що психічні стани не є однорідними або ситуативно випадковими утвореннями, а характеризуються внутрішньою структурною організацією, яка поєднує когнітивні, емоційні, мотиваційні та вольові компоненти. Саме структурованість психічних станів зумовлює можливість їх регуляції та цілеспрямованої зміни у процесі діяльності, що підкреслюється в працях вітчизняних дослідників (Фоменко К.І., Кузнецова М.М., 2019).

Водночас проблема психологічної операціоналізації цих характеристик та їх надійного психометричного вимірювання залишається недостатньо розробленою. Теоретичний аналіз і результати попередніх емпіричних досліджень дозволили розглядати вольові якості особистості як ключові психологічні показники сформованості регулятивних soft skills, що зумовило

доцільність їх подальшої операціоналізації та психометричного вивчення.

З огляду на зазначене, актуальним є завдання емпіричного уточнення психологічного змісту регулятивного компонента soft skills та пошуку надійних інструментів його діагностики. У цьому контексті особливого значення набуває вивчення вольових якостей особистості як психологічних індикаторів регулятивних гнучких навичок, що забезпечують цілеспрямованість, стійкість і самоконтроль діяльності. **Метою** дослідження є здійснення психометричного аналізу комплексу авторських опитувальників вольових якостей особистості з метою обґрунтування можливостей їх використання для оцінювання регулятивних soft skills. Для реалізації поставленої мети застосовано емпіричний дизайн дослідження, орієнтований на аналіз психометричних характеристик розроблених інструментів. Емпіричну вибірку склали 654 здобувача вищої освіти різних спеціальностей (психологія, дизайн, економіка, журналістика) денної форми навчання ХНЕУ ім. С. Кузнеця, що забезпечило надійність психометричного аналізу та дало змогу обґрунтувати універсальність авторських опитувальників як інструментів оцінювання регулятивних soft skills у здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У межах реалізації поставленої мети наступним кроком стало звернення до інструментарію, призначеного для емпіричної оцінки регулятивного компонента soft skills. З огляду на те, що вольові якості розглядаються як ключові психологічні індикатори регулятивних гнучких навичок, наступним етапом дослідження стало розроблення та застосування комплексу авторських психодіагностичних методик, орієнтованих на їх кількісну оцінку.

Розроблений блок авторських опитувальників спрямований на діагностику окремих вольових якостей особистості, які забезпечують цілеспрямованість, стійкість та саморегуляцію поведінки в умовах навчальної та професійної

діяльності. Подальший виклад основного матеріалу присвячено опису змісту цих методик, їх психометричних характеристик та результатів емпіричного аналізу, що дозволяє обґрунтувати можливості їх використання для оцінювання регулятивних soft skills у здобувачів вищої освіти.

Авторський опитувальник, спрямований на оцінювання *ініціативності* як вольової якості особистості, складається з 12 тверджень, що відображають схильність до самостійного започаткування діяльності та активної реалізації намірів. Аналіз внутрішньої узгодженості шкали засвідчив достатній рівень надійності, про що свідчить значення коефіцієнта α Кронбаха (0,789). Усі пункти опитувальника продемонстрували належну одномоментну надійність і статистично значущі кореляції із сумарним показником шкали, що підтверджує їх відповідність вимірюваному психологічному конструкту (таблиця 1).

Результати кореляційного аналізу свідчать про узгодженість усіх тверджень із сумарним показником шкали ініціативності, що підтверджується середніми та високими значеннями коефіцієнтів кореляції (r = 0,52–0,66). Така структура показників вказує на внутрішню однорідність шкали та відсутність пунктів, які не відповідали б змісту вимірюваного конструкту. Визначений нормативний інтервал (6–10 балів) відображає середній рівень сформованості ініціативності як вольової якості, що характеризується здатністю особистості до активного залучення в діяльність за умов збереження самоконтролю та поведінкової врівноваженості. Відхилення показників за межі цього діапазону можуть інтерпретуватися як свідчення недостатньої або, навпаки, надмірно вираженої ініціативності. У сукупності отримані дані підтверджують достатню надійність, внутрішню узгодженість і змістову адекватність опитувальника, що дозволяє використовувати його для оцінювання ініціативності у структурі регулятивних soft skills здобувачів вищої освіти.

Таблиця 1

Результати психометричного аналізу опитувальника

«Вольові якості особистості: ініціативність»

Твердження	α Кронбаха	r
1. Як правило, всі важливі рішення ухвалюю без сторонньої допомоги	0,788	0,60
2. Мені легко вдається подолати збентеження і першим зав'язати розмову з незнайомою людиною	0,787	0,63
3. Ніколи з власної ініціативи не беруся до виконання громадських доручень	0,786	0,66
4. Під час підготовки до навчальних занять часто читаю додаткову літературу, не обмежуючись лекцією чи підручником	0,788	0,60
5. Почуваюся спокійно та впевнено, якщо хтось керує мною	0,788	0,54
6. У розмові чи при знайомстві прагну надати ініціативу іншому	0,788	0,55
7. Зазвичай відмовляюся від своїх планів, намірів, якщо інші знаходять їх невдалими	0,786	0,62
8. Під час вивчення будь-якого навчального предмета не прагну знати більше, ніж потрібно для складання заліку або іспиту	0,788	0,61
9. Прагну бути організатором нових справ у колективі	0,787	0,66
10. Якщо впевнений, що має рацію, завжди роблю по-своєму	0,786	0,64
11. У будь-яку роботу прагну внести щось нове, інакше мені нецікаво	0,788	0,53
12 В іграх та змаганнях часто виступаю у ролі «капітана»	0,788	0,55
13 Я часто висловлюю першим пропозиції щодо поліпшення роботи над якоюсь справою	0,788	0,65
14 Якщо у когось із друзів чи знайомих якась особиста проблема я завжди першим пропоную допомогу	0,788	0,52
15 Якщо у керівництва є доручення, я одним з перших висуваюсь добровольцем	0,787	0,53

Примітка: α – коефіцієнт внутрішньої узгодженості (α Кронбаха); r (item–total) – кореляція пункту із сумарним показником шкали.

Авторський опитувальник «*Вольові якості особистості: завзятість*» призначений для оцінювання здатності особистості до тривалого збереження активності, подолання труднощів і доведення розпочатої діяльності до завершення. Методика містить 18 тверджень, що відображають поведінкові та особистісні прояви завзятості в умовах навчальної та

професійної діяльності. Аналіз внутрішньої узгодженості шкали засвідчив достатній рівень надійності (0,829), що свідчить про цілісність і стабільність вимірюваного конструкту. Усі пункти опитувальника продемонстрували належну одномоментну надійність та статистично значущі кореляції із сумарним показником шкали (табл. 2).

Таблиця 2

Результати психометричного аналізу опитувальника «Вольові якості особистості: завзятість»

Твердження	α Кронбаха	r
1. Якщо це потрібно, я до кінця виконую навіть нудну, одноманітну роботу	0,828	0,52
2. Зазвичай я працюю доки є бажання*	0,827	-0,65
3. Мені подобається вирішувати важкі завдання та головоломки, навіть коли інші вже втратили надію їх розв'язати	0,827	0,54
4. Навіть якщо у роботі не все виходить, намагаюся продовжувати розпочату справу	0,828	0,55
5. Я багато разів намагався планувати свій день, але не зміг виконати наміченого	0,828	0,74
6. По можливості я уникаю важкої роботи*	0,828	-0,61
7. Якщо в мене щось не виходить, я роблю це ще раз	0,827	0,63
8. Встановивши розпорядок дня, я старанно його дотримуюсь, навіть коли мені цього не хочеться	0,826	0,62
9. При скруті я часто починаю сумніватися, чи варто продовжувати розпочату роботу	0,828	0,69
10. Якщо мені хтось не дозволяє зробити те, чого я хочу, я все одно намагаюся виконати задумане	0,827	0,66
11. Коли щось не ладнається, я нетерплячий і готовий послати все до дідька*	0,827	-0,64
12. Коли я граю в шахи або іншу гру, то я опираюсь до останньої можливості	0,828	0,54
13. У суперечці я найчастіше не намагаюся переконати інших*	0,827	-0,55
14. Завжди намагаюся до кінця виконати доручену мені справу, незважаючи на труднощі, що виникають	0,828	0,68
15. Я завжди відстоюю свою думку, якщо впевнений, що має рацію	0,827	0,61
16. При вирішенні важкого завдання я намагаюся сам розібратися в ньому, а не сподіваюся на допомогу інших	0,827	0,63
17. У суперечці я зазвичай тушуюся перед натиском опонента	0,828	0,58
18. Коли я впевнений, що стою на правильному шляху, для доказу своєї правоти я можу працювати скільки завгодно, навіть якщо мені заважатимуть	0,828	0,55

Примітка: α – коефіцієнт внутрішньої узгодженості (α Кронбаха); r (item–total) – кореляція пункту із сумарним показником шкали; * – реверсивні твердження, для яких під час обробки результатів здійснювалося зворотне кодування відповідей.

Кореляційний аналіз показав, що більшість тверджень мають середній і високий рівень зв'язку з інтегральним

показником завзятості, що підтверджує їх відповідність змісту вимірюваної вольової якості. Наявність зворотних кореляцій у частині пунктів, позначених як реверсивні, свідчить про коректність їх формулювання та адекватність включення до структури шкали. Практично незмінні значення коефіцієнта α Кронбаха при виключенні окремих пунктів вказують на відсутність тверджень, які негативно впливали б на внутрішню узгодженість опитувальника.

За результатами аналізу описових статистик визначено нормативний інтервал показників завзятості, що становить 7–13 балів. Зазначений діапазон відображає середній рівень сформованості цієї вольової якості, який характеризується здатністю особистості наполегливо продовжувати діяльність, незважаючи на труднощі та зниження мотивації. Показники, що виходять за межі нормативного інтервалу, можуть інтерпретуватися як прояви недостатньої наполегливості або, навпаки, надмірної ригідності у досягненні цілей.

У цілому отримані результати підтверджують достатню надійність, внутрішню узгодженість і змістову адекватність опитувальника «Вольові якості особистості: завзятість», що дозволяє використовувати його як валідний інструмент для оцінювання завзятості у структурі регулятивних soft skills здобувачів вищої освіти.

Авторський опитувальник «*Вольові якості особистості: наполегливість*» спрямований на діагностику здатності особистості до тривалого утримання цільової спрямованості, подолання перешкод і доведення діяльності до результату, незважаючи на часові та ситуаційні труднощі. Методика складається з 18 тверджень, що відображають як активні прояви наполегливості, так і схильність до відмови від довгострокових цілей у разі зниження мотивації або виникнення ускладнень. Оцінка внутрішньої узгодженості шкали засвідчила достатній рівень надійності (0,813), що підтверджує цілісність і стабільність вимірюваного психологічного конструкту. Усі пункти опитувальника продемонстрували належні показники одномоментної надійності та статистично значущі кореляції із сумарним показником шкали (табл. 3).

Таблиця 3

Результати психометричного аналізу опитувальника «Вольові якості особистості: наполегливість»

Твердження	α Кронбаха	r
1. Я вже визначив свою мету на майбутнє і підготувався до її досягнення	0,812	0,53
2. Я систематично прагну до визначеної мети, якою складною би вона не була	0,811	0,57
3. Зазвичай у мене є бажання досягти віддаленої мети, якщо щось перешкоджає цьому	0,812	0,71
4. Навіть у випадку невдач я впевнений, що все одно я досягну свого	0,810	0,64
5. Я намагаюся не ставити для себе дуже віддалені цілі, оскільки я думаю, що сьогодні простіше жити*	0,809	-0,53
6. Я кілька разів намагався займатися самовдосконаленням, але нічого з цього не вийшло*	0,811	-0,67
7. Невдачі збивають мене за панталику, і я відмовляюся досягти чогось значного*	0,812	-0,59
8. Якщо я поставив мені важливу мету для мене, то важко мене зупинити	0,811	0,66
9. Поразка спонукає мене докладати вдвічі більше зусиль	0,811	0,54
10. Я багато разів намагався спланувати свій тиждень, але я не міг виконати заплановану планову самоорганізацію*	0,811	-0,58
11. Якщо виникають труднощі, я починаю сумніватися, чи продовжувати те, що я почав*	0,810	-0,54
12. Мені часто важко закінчити справу, особливо якщо це вимагає тижнів і місяців.*	0,809	-0,63
13. Мої близькі вважають мене одержимим	0,811	0,54
14. Я відчуваю велике задоволення коли досягаю мету попри труднощі	0,811	0,55
15. Я часто кидаю роботу, розпочату на половину шляху, втрачаючи інтерес до них*	0,811	-0,71
16. Я можу зачекати і терпіти, тому віддалені цілі не лякають мене	0,811	0,61
17. Перешкоди мене лише тішать, роблять мої рішення більш твердими	0,812	0,64
18. Лінощі, а не сумніви в успіху, змушують мене відмовлятися від досягнення мети*	0,808	-0,60

Примітка: α – коефіцієнт внутрішньої узгодженості (α Кронбаха); r (item–total) – кореляція пункту із сумарним показником шкали; * – реверсивні твердження, для яких під час обробки результатів здійснювалося зворотне кодування відповідей.

Аналіз кореляцій пунктів із сумарним показником наполегливості засвідчив їх достатню диференційну здатність та узгодженість із інтегральною оцінкою шкали. Значення

коефіцієнтів кореляції варіюють у межах середнього та високого рівнів, що свідчить про адекватне представлення різних аспектів наполегливості у структурі опитувальника. Реверсивні твердження мають від'ємні значення кореляцій, що підтверджує коректність їх формулювання та доцільність використання зворотного кодування під час обробки результатів. Стабільність значень коефіцієнта α Кронбаха при послідовному виключенні окремих пунктів вказує на відсутність тверджень, які знижували б внутрішню узгодженість шкали.

На підставі аналізу описових статистик визначено нормативний інтервал показників наполегливості, що становить 7–13 балів. Цей діапазон відображає середній рівень сформованості наполегливості як вольової якості, що характеризується здатністю особистості зберігати цільову орієнтацію, витримувати тривалі зусилля та не відмовлятися від намічених завдань у разі тимчасових невдач. Показники, що виходять за межі нормативного інтервалу, можуть свідчити відповідно про недостатню стійкість у досягненні цілей або надмірну ригідність цільової поведінки та зниження гнучкості у процесі досягнення цілей**.**

Узагальнення отриманих результатів підтверджує достатню надійність, внутрішню узгодженість і змістову відповідність опитувальника «Вольові якості особистості: наполегливість», що дозволяє використовувати його як валідний інструмент для оцінювання наполегливості у структурі регулятивних soft skills здобувачів вищої освіти.

Авторський опитувальник «*Вольові якості особистості: рішучість*» спрямований на оцінювання здатності особистості до прийняття зважених рішень, подолання сумнівів і реалізації обраної лінії поведінки в умовах невизначеності або підвищеної відповідальності. Методика містить 12 тверджень, які відображають когнітивні, емоційні та поведінкові аспекти рішучості, зокрема впевненість у власних діях, здатність до самоконтролю та готовність діяти в ситуаціях ризику. Аналіз внутрішньої узгодженості шкали засвідчив достатній рівень

надійності (0,803), що підтверджує стабільність і цілісність вимірюваного психологічного конструкту. Усі пункти опитувальника продемонстрували належні показники одномоментної надійності та статистично значущі кореляції із сумарним показником шкали (табл. 4).

Таблиця 4

Результати психометричного аналізу опитувальника «Вольові якості особистості: рішучість»

Твердження	α Кронбаха	r
1. Приймаючи певне рішення, я завжди реально оцінюю свої можливості	0,802	0,63
2. Я не боюся втручатися в ситуацію на вулиці, якщо потрібно запобігти нещасливому випадку	0,801	0,60
3. Мені важко виконати свої обіцянки*	0,802	-0,66
4. Я висловлюю свою думку, незважаючи на можливість конфлікту	0,803	0,67
5. Я легко беру себе у руки і позбуваюся тривоги і страху	0,800	0,69
6. Встановивши для себе розпорядок дня, я дотримуюся його	0,801	0,61
7. Мене часто мучать сумніви*	0,800	-0,59
8. Якщо я щось вирішив, доводжу це до кінця	0,802	0,71
9. Коли я аналізую свої дії, я часто приходжу до висновку, що я не думав добре і планував свої дії	0,802	0,64
10. Як правило, я уникаю ризикованих ситуацій*	0,801	-0,59
11. Багато разів вирішував з завтрашнього дня розпочати «нове життя», але вранці порушував це рішення	0,802	0,65
12. Зазвичай мені легко впоратися зі своїми сумнівами	0,802	0,55

Примітка: α – коефіцієнт внутрішньої узгодженості (α Кронбаха); r (item–total) – кореляція пункту із сумарним показником шкали; * – реверсивні твердження, для яких під час обробки результатів здійснювалося зворотне кодування відповідей.

Кореляційний аналіз пунктів із сумарним показником рішучості показав їх узгодженість із інтегральною оцінкою шкали та достатню диференційну здатність. Значення коефіцієнтів кореляції варіюють у межах середнього та високого рівнів, що свідчить про адекватне відображення різних проявів рішучості у структурі опитувальника. Реверсивні твердження мають від’ємні значення кореляцій, що підтверджує коректність

їх формулювання та доцільність використання зворотного кодування під час статистичної обробки результатів. Стабільність значень коефіцієнта α Кронбаха при послідовному вилученні окремих пунктів свідчить про відсутність тверджень, які могли б знижувати внутрішню узгодженість шкали.

На основі аналізу описових статистик визначено нормативний інтервал показників рішучості, що становить 6–10 балів. Зазначений діапазон відповідає середньому рівню сформованості цієї вольової якості та характеризується здатністю особистості приймати обґрунтовані рішення, контролювати емоційні стани та послідовно реалізовувати обрані наміри. Показники, що виходять за межі нормативного інтервалу, можуть свідчити відповідно про недостатню впевненість у прийнятті рішень або про зниження поведінкової гнучкості в ситуаціях вибору.

Узагальнення отриманих результатів підтверджує достатню надійність, внутрішню узгодженість і змістову адекватність опитувальника «Вольові якості особистості: рішучість», що дозволяє розглядати його як валідний інструмент для оцінювання рішучості у структурі регулятивних soft skills здобувачів вищої освіти.

Авторський опитувальник «*Вольові якості особистості: відповідальність*» спрямований на оцінювання здатності особистості усвідомлювати наслідки власних рішень і дій, приймати на себе зобов'язання та дотримуватися взятих обіцянок у навчальній і професійній діяльності. Методика містить 12 тверджень, що відображають когнітивні, емоційно-моральні та поведінкові аспекти відповідальності, зокрема готовність брати на себе обов'язки, схильність до самоконтролю та орієнтацію на виконання соціальних і професійних норм. Оцінка внутрішньої узгодженості шкали засвідчила достатній рівень надійності (0,793), що підтверджує стабільність і цілісність вимірюваного психологічного конструкту. Усі пункти опитувальника продемонстрували належні показники

одномоментної надійності та статистично значущі кореляції із сумарним показником шкали (табл. 5).

Таблиця 5

Результати психометричного аналізу опитувальника «Вольові якості особистості: відповідальність»

Твердження	α Кронбаха	r (item–total)
1. Я ретельно зважую свої можливості, перш ніж приймати те чи інше рішення	0,792	0,66
2. Я вважаю, що людина повинна нести відповідальність за всі свої вчинки та дії	0,791	0,64
3. Під час виконання колективних завдань я вважаю за краще бути простим виконавцем*	0,790	-0,61
4. Після неправильного вчинку моя совість тривалий час мучить мене	0,789	0,67
5. Я завжди виконую обіцянки	0,791	0,69
6. Я вважаю за краще не брати відповідальність за надто серйозні справи*	0,792	-0,62
7. Серед інших я відрізняюся більшою відповідальністю	0,791	0,63
8. Ті професії, які потребують великої відповідальності та незалежності рішень, підходять для мене	0,790	0,60
9. Важливі речі та відповідальні інструкції найкраще виконувати з іншими	0,792	0,64
10. Я дуже серйозно ставлюсь до наданих мені доручень	0,791	0,64
11. Я докладаю всіх своїх зусиль, щоб закінчити роботу, що обіцяв виконати	0,789	0,61
12. Ставалося, що інші відповідали за мої дії*	0,792	-0,67

Примітка: α – коефіцієнт внутрішньої узгодженості (α Кронбаха); r (item–total) – кореляція пункту із сумарним показником шкали; * – реверсивні твердження, для яких під час обробки результатів здійснювалося зворотне кодування відповідей.

Результати кореляційного аналізу свідчать про узгодженість пунктів опитувальника із сумарним показником відповідальності та їх достатню диференційну здатність. Значення коефіцієнтів кореляції перебувають у межах середнього та високого рівнів, що підтверджує репрезентативність тверджень щодо різних проявів

відповідальності у структурі особистості. Реверсивні пункти мають від'ємні значення кореляцій, що підтверджує коректність їх формулювання та методичну доцільність застосування зворотного кодування під час статистичної обробки даних. Незначні коливання коефіцієнта α Кронбаха при вилученні окремих пунктів свідчать про відсутність тверджень, які могли б негативно впливати на внутрішню узгодженість шкали.

За результатами аналізу описових статистик визначено нормативний інтервал показників відповідальності, що становить 6–10 балів. Зазначений діапазон відображає середній рівень сформованості цієї вольової якості та характеризується здатністю особистості брати на себе відповідальність за власні рішення, дотримуватися взятих зобов'язань і зважати на наслідки власних дій. Вихід показників за межі нормативного інтервалу може свідчити відповідно про знижену готовність до прийняття відповідальності або про надмірну орієнтацію на контроль і самозобов'язання, що може ускладнювати гнучку регуляцію поведінки.

Узагальнення отриманих результатів підтверджує достатню надійність, внутрішню узгодженість і змістову відповідність опитувальника «Вольові якості особистості: відповідальність», що дозволяє використовувати його як валідний інструмент для оцінювання відповідальності у структурі регулятивних soft skills здобувачів вищої освіти.

Авторський опитувальник «*Вольові якості особистості: дисциплінованість*» спрямований на оцінювання здатності особистості до організації власної поведінки відповідно до встановлених правил, норм і часових вимог, а також до систематичного виконання повсякденних і професійних обов'язків. Методика містить 12 тверджень, що відображають поведінкові прояви дисциплінованості, зокрема дотримання режиму діяльності, пунктуальність, організованість і відповідальне ставлення до виконання завдань. Аналіз внутрішньої узгодженості шкали засвідчив високий рівень надійності (0,873), що свідчить про цілісність і стабільність

вимірюваного психологічного конструкту. Усі пункти опитувальника продемонстрували належні показники одномоментної надійності та статистично значущі кореляції із сумарним показником шкали (табл. 6).

Таблиця 6

Результати психометричного аналізу опитувальника «Вольові якості особистості: дисциплінованість»

Твердження	α Кронбаха	r
1 Я дотримуюсь розпорядку дня та режиму роботи	0,872	0,64
2. На моєму робочому столі зазвичай порядок	0,871	0,61
3. Я, як правило, затримую відповідь на отриманий лист*	0,872	-0,68
4. Повернувшись додому в брудному взутті, я негайно його почищу	0,870	0,61
5. Я не відкладаю на завтра те, що можу зробити сьогодні	0,872	0,63
6. Я пунктуальний і ніколи не запізнююсь на важливі зустрічі	0,871	0,69
7. Я можу запізнюватися на роботу чи навчання без серйозних причин*	0,872	-0,71
8. Я відчуваю радість і полегшення коли робота виконана вчасно	0,872	0,61
10 Я приїжджаю на роботу чи навчання щонайменше за 10 хвилин до початку робочого дня	0,871	0,62
10. Я завжди виконую всі правила поведінки в громадських місцях	0,872	0,77
11 Я завжди перетинаю вулицю у спеціально відведеному для цього місці	0,870	0,68
12 Я виконую публічні замовлення без нагадувань	0,872	0,63

Примітка: α – коефіцієнт внутрішньої узгодженості (α Кронбаха); r (item–total) – кореляція пункту із сумарним показником шкали; * – реверсивні твердження, для яких під час обробки результатів здійснювалося зворотне кодування відповідей.

Результати кореляційного аналізу пунктів із сумарним показником дисциплінованості засвідчують їх високу узгодженість із інтегральною оцінкою шкали та достатню диференційну здатність. Значення коефіцієнтів кореляції переважно перебувають у межах середнього та високого рівнів, що підтверджує репрезентативність тверджень щодо різних

аспектів дисциплінованості як вольової якості. Реверсивні пункти мають від'ємні значення кореляцій, що свідчить про коректність їх формулювання та методичну доцільність застосування зворотного кодування під час статистичної обробки даних. Стабільність показників α Кронбаха при вилученні окремих тверджень вказує на відсутність пунктів, які могли б знижувати внутрішню узгодженість шкали.

За результатами аналізу описових статистик визначено нормативний інтервал показників дисциплінованості, що становить 6–10 балів. Цей діапазон відповідає середньому рівню сформованості дисциплінованості та характеризується здатністю особистості дотримуватися встановлених правил і часових меж, організовувати власну діяльність та підтримувати стабільність поведінки в повсякденних і професійних ситуаціях. Вихід показників за межі нормативного інтервалу може свідчити відповідно про недостатню організованість і порушення саморегуляції або про надмірну жорсткість поведінкових стратегій, що знижує адаптивність.

Узагальнення отриманих результатів підтверджує високий рівень надійності, внутрішньої узгодженості та змістової відповідності опитувальника «Вольові якості особистості: дисциплінованість», що дозволяє використовувати його як валідний інструмент для оцінювання дисциплінованості у структурі регулятивних soft skills здобувачів вищої освіти.

Обговорення результатів дослідження. Отримані результати психометричного аналізу комплексу авторських опитувальників вольових якостей особистості дозволяють підтвердити доцільність їх використання для оцінювання регулятивного компонента soft skills у здобувачів вищої освіти. Усі розроблені шкали продемонстрували достатній або високий рівень внутрішньої узгодженості, стабільність психометричних показників та змістову відповідність заявленим психологічним конструктам, що свідчить про їх методологічну надійність і цілісність.

Важливим результатом дослідження є емпіричне підтвердження можливості операціоналізації регулятивних soft skills через систему вольових якостей особистості, зокрема ініціативності, завзятості, наполегливості, рішучості, відповідальності та дисциплінованості. Такий підхід узгоджується з сучасними уявленнями про soft skills як багатовимірний психологічний феномен, що поєднує особистісні ресурси саморегуляції, цілеспрямованості та поведінкової стійкості, і водночас дозволяє подолати фрагментарність їх емпіричного вимірювання.

Звертає на себе увагу диференційований характер психометричних показників окремих шкал, що відображає специфіку кожної вольової якості у структурі регулятивної поведінки. Це підтверджує доцільність розгляду регулятивних soft skills не як однорідного утворення, а як системи взаємопов'язаних, але відносно автономних компонентів, кожен з яких виконує власну функцію у процесі саморегуляції діяльності та досягнення цілей.

Практична значущість отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованого інструментарію для психодіагностики, наукових досліджень і прикладних завдань психологічного супроводу здобувачів вищої освіти. Комплекс опитувальників може бути застосований для оцінювання рівня сформованості регулятивних soft skills, моніторингу їх розвитку, а також для обґрунтування та оцінки ефективності психолого-освітніх і тренінгових програм. Водночас результати дослідження відкривають перспективи подальших наукових розвідок, зокрема в напрямі перевірки факторної структури комплексу методик, аналізу міжшкальних зв'язків і дослідження ролі регулятивних soft skills у професійному становленні та психологічному благополуччі особистості.

Висновки. У результаті психометричного аналізу комплексу авторських опитувальників вольових якостей особистості підтверджено можливість їх використання як інструментів оцінювання регулятивного компонента soft skills у

здобувачів вищої освіти. Розроблені шкали ініціативності, завзятості, наполегливості, рішучості, відповідальності та дисциплінованості продемонстрували достатню/високу внутрішню узгодженість і узгодженість пунктів із сумарними показниками, що свідчить про їх змістову відповідність вимірюваним конструктам і методичну надійність. Отримані дані обґрунтовують доцільність операціоналізації регулятивних soft skills через систему вольових якостей, які забезпечують цілеспрямованість, самоконтроль і стійкість поведінки в умовах навчально-професійної діяльності. Визначені нормативні інтервали для кожної шкали створюють підґрунтя для практичного застосування інструментарію в діагностичних і дослідницьких завданнях, пов'язаних із моніторингом розвитку регулятивних soft skills.

Етика, фінансування, конфлікт інтересів. Автори підтверджують дотримання принципів та стандартів публікаційної етики, що відповідають COPE та рекомендаціям міжнародних медичних редакторів. Зовнішнє фінансування не отримувалося. Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література:

Богдан Ж. Б. (2023). Теоретичне обґрунтування моделі гнучких навичок особистості сучасного фахівця. *Науковий вісник ХДУ. Серія Психологічні науки*. № 1. С. 20-30. DOI:https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2023-1-3

Фоменко К. І., Кузнєцова М. М. (2019). Саморегуляція навчально-професійної діяльності у оптимістичних та песимістичних студентів : монографія. Харків : Вид-во "Діса плюс". 328 с.

Appleby D. C. (2017). The soft skills college students need to succeed now and in the future. Transferable skills for success in college and the workplace, / American Psychological Association. DOI:https://www.apa.org/ed/precollege/ psn/2017/09/soft-skills.

Bogdan Zh. (2025). Psychology of Soft Skills of the Future Specialist [Electronic resource] : monograph. Kharkiv : S. Kuznets KhNUE. 214 p.

DOI:https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/36011

Chaudhari T. (2022). Soft Skills: Types, Characteristics and Importance. *Journal of Commerce & Trade*. DOI:https://doi.org/10.26703/JCT.v16i2-2

Cinque M. (2015). Comparative analysis on the state of the art of Soft Skill identification and training in Europe and some Third Countries. *Soft Skills and their role in employability – New perspectives in teaching, assessment and certification* : workshop in Bertinoro, 18–19 November, 2015. FC, Italy. Bertinoro. 207 p.

Engelberg S. (2015). A developmental Perspective on Soft Skills. *Soft Skills and their role in employability – New perspectives in teaching, assessment and certification*: workshop in Bertinoro, 18–19 November. FC, Italy. Bertinoro. 207 p.

Ratka A. (2018). Empathy and the Development of Affective Skills. *American Journal of Pharmaceutical Education*. Vol. 82. Issue 10. Article 7192. P. 1140–1142. DOI:https://doi.org/10.5688/ajpe7192.

Robles M. (2012). Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business Communication Quarterly*. №. 75 (4). P. 453–465. DOI:https://doi.org/10.1177/1080569912460400

Škuškovnika D. (2022). Modern reality – soft skills. Interdisciplinary skills for cooperation and conflict management. Turiba University. Vol. 1. P. 17–31. https://www.turiba.lv/storage/files/discom-www.pdf.

Vasanthakumari S. (2019). Soft skills and its application in work place. *World Journal of Advanced Research and Reviews*. Vol. 03 (02). P. 66–72. DOI:https://doi.org/10.30574/wjarr.2019.3.2.0057.

Отримано: 01 02 2026 року
Прорецензовано: 14 02 2026 року
Прийнято до друку: 20 02 2026 року